

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Utredningen för ett stärkt
civilsamhälle
(U 2014:04)

Dir.
2015:38

Beslut vid regeringssammanträde den 1 april 2015

Utvidgning av uppdraget

Regeringen beslutade den 13 mars 2014 kommittédirektiv om ett stärkt och självständigt civilsamhälle (dir. U 2014:40). I syfte att stärka det civila samhällets roll i demokratin får nu utredaren också i uppdrag att

- föreslå hur det civila samhällets villkor kan stärkas så att dess roll i demokratin kan värnas och utvecklas, och
- föreslå åtgärder från det offentliga för att det civila samhällets organisationer i större omfattning ska nå ut till delar av befolkningen som står utanför det civila samhällets organisationer och inom sina organisationer engagera en större mångfald människor.

Uppdraget ska fortfarande redovisas senast den 29 februari 2016.

Hur kan det civila samhällets roll i demokratin värnas och stärkas?

Det civila samhället har flera roller i demokratin bland annat som självständig röstbärare, opinionsbildare och som demokratiskola. Med en levande vardagsdemokrati skapas den tillit till varandra och till de gemensamma institutionerna som kännetecknar ett gott samhälle med ett stort socialt kapital. Det civila samhället utgör också en arena för diskussion och reflektion som bidrar med nya perspektiv och förslag till lösningar på gemensamma utmaningar. Den förändringskraft som uppstår när människor möts till gemensam handling måste ha en avgörande roll i samhällsbygget. Föreningar och organisationer har stor betydelse för den sociala sammanhållningen i samhället och kan bidra till att överbrygga samhällsklyftor och därmed stärka förutsättningarna för demokratin. Samhällsarbetet måste bygga på tilltro till och respekt för medborgarnas eget engagemang och medborgarnas egna organisationer.

Grunden för att det civila samhället ska kunna spela en aktiv roll i demokratin, både i sin röstbärande funktion och i sin dialog med staten, är att det finns goda och långsiktiga förutsättningar för organisationerna att bedriva såväl verksamhet som organisationsutveckling. Ett starkt, mångfacetterat och engagerat civilsamhälle är omistligt i en demokrati. Omständigheter som försvårar för det civila samhället att vara en aktiv del av demokratin kan dels handla om resursbrist, dels om olika typer av barriärer som påverkar organisationernas insyn i och tillträde till offentliga beslutsprocesser.

Utredaren ska

- föreslå hur det civila samhällets villkor kan stärkas så att dess roll i demokratin kan värnas och utvecklas.

Hur kan det offentliga underlätta för det civila samhället att verka för social sammanhållning och ökad mångfald?

Principen om mångfald är en viktig del av regeringens politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) och understryker betydelsen av att det civila samhället bör avspegla och omfatta

människor från olika delar av befolkningen. Alla ska ha möjlighet att engagera sig ideellt. Att arbeta för en ökad demokratisk inkludering är också en viktig uppgift inom demokratipolitiken vars målsättning är att individens möjligheter till inflytande förstärks (skr. 2013/14:61).

Om människor med olika bakgrund och erfarenhet möts i det civila samhällets organisationer skapas nätverk och förtroende, vilket kan bidra till att överbygga samhällets klyftor och leda till en ökad social sammanhållning. För att uppmärksamma de människor som står utanför det organiserade civila samhället behövs kunskap om de mekanismer som exkluderar människor från ideellt engagemang. Ur ett demokratiperspektiv är det viktigt att det civila samhället har förmåga att i större utsträckning nå ut till och inkludera personer som i dag står utanför föreningar, organisationer och nätverk. Social sammanhållning har också ett värde i sig för att människor ska känna mening, bli delaktiga i olika sammanhang och uppleva livskvalitet och välfärd.

Förutom den delaktighet och de ökade möjligheter till inflytande som ett engagemang i det civila samhället medför utgör det civila samhället också en viktig kanal för rekrytering till politiska partier. En ökad mångfald inom det civila samhällets organisationer kan därför på sikt förväntas leda till en breddad och mer representativ rekryteringsbas till politiska församlingar.

Utredaren ska

- föreslå åtgärder för hur det offentliga kan underlätta för det civila samhällets organisationer att i större omfattning nå ut till delar av befolkningen som står utanför det civila samhällets organisationer och inom sina organisationer engagera en större mångfald människor.

(Kulturdepartementet)